

Sygn. akt II Waz 63/10/zaż

W sprawie Krzysztofa H.

zażalenia oskarżyciela publicznego Straży Miejskiej w T. na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z dnia 15 kwietnia 2010 roku sygn. akt II W 954/10 o odmowie wszczęcia postępowania,

PYTANIE PRAWNE

Czy wyczerpuje znamiona wykroczenia z art. 65 § 2 kw (ewentualnie z art. 97 kw) niespełnienie obowiązku określonego w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (t. j. Dz. U. z 2005 roku nr 108 poz. 908 ze zm), gdy doręczenie kierowanego do właściciela lub posiadacza pojazdu żądania udzielenia informacji przez uprawniony organ, nastąpiło w formie doręczenia awizowanego (art. 133 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 38 § 1 kpw)?

UZASADNIENIE

Przedstawione zagadnienie prawne powstało na tle następującej sytuacji procesowej. W dniu 3 października 2009 roku funkcjonariusz Straży Miejskiej w T. stwierdził, iż samochód osobowy o nr rej. [...] jest nieprawidłowo zaparkowany, a to na bramie wjazdowej, co stanowi wykroczenie z art. 97 kw w zw. z art. 49 ust. 2 pkt 2 Prawa o ruchu drogowym. Z Centralnej Ewidencji Pojazdów wynikało, że właścicielem samochodu jest obwiniony. Inspektor Straży Miejskiej zwrócił się do tegoż o wskazanie w trybie art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym komu powierzył on pojazd. Stosowną przesyłkę dwukrotnie awizowano. Następnie odstąpiono od przesłuchania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia, informując o tym obwinionego i także

to powiadomienie awizowano. W tej sytuacji Straż Miejska wniosła do Sądu Rejonowego wniosek o ukaranie Krzysztofa H. zarzucając mu, iż od dnia 3 października 2009 roku do dnia 8 marca 2010 roku jako właściciel samochodu marki Volkswagen o numerze rejestracyjnym KBR [...], wbrew ciężącemu na nim obowiązkowi nie udzielił uprawnionemu organowi jakim jest Straż Miejska w T. informacji co do osoby, która popełniła wykroczenie drogowe tym pojazdem w dniu 3 października 2009 roku około godziny 09.25 przy ulicy Brodzińskiego w T., polegające na zaparkowaniu w/w pojazdu na bramie wjazdowej z napisem „brama wjazdowa nie zastawiać”, tj. o wykroczenie z art. 65 § 2 kw i art. 97 kw w zw. z art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym. Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2010 roku sygn. akt II W 954/10 odmówił wszczęcia postępowania, powołując omyłkowo jako podstawę tego rozstrzygnięcia art. 5 § 1 pkt 4 kpw zamiast art. 5 § 1 pkt 2 kpw. Na uzasadnienie Sąd wskazał, iż w sprawie brak jest dowodów, że obwiniony zapoznał się z treścią powołanego już pisma Straży Miejskiej, które było awizowane. Tym samym, jak stwierdza dalej Sąd Rejonowy, brak jest podstaw aby stwierdzić, że obwiniony znał treść obowiązku, o którym mowa w art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym z którym to obowiązkiem ustawa łączy odpowiedzialność z art. 65 § 2 kw.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł oskarżyciel. Z powołaniem się na doktrynę i orzecznictwo przyjął, iż pismo wzywające o informację zostało doręczone w sposób przewidziany w procedurze, a różnicowanie sposobów doręczenia na „do rąk własnych” i zastępczego w zakresie skutków odpowiedzialności byłoby sprzeczne z podstawową zasadą równości wobec prawa. W konkluzji załączył wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Zagadnienie przedstawione w zapytaniu prawnym w okręgu tut. Sądu rodzi poważne rozbieżności. Występują one także i w kraju na co wskazują komentarze w internecie z przytoczeniem orzeczeń konkretnych sądów. Pomija w tym momencie Sąd po części sporną kwestię kwalifikowania niedopełnienia obowiązku określonego w art. 78 ust. 4 Prawa o ruchu drogowym, jako wykroczenia z art. 65 § 2 kw względnie z art. 97 kw (zob. m.in.: Ryszard A. Stefański: Wykroczenia drogowe, Zakamycze 2005 r, s.580, 581), jak też braku odpowiedzialności z uwagi na zasadę *nemo tenetur se ipso accusare* (zob. S. Michór: Realizacja prawa do obrony w postępowaniu wykroczeniowym a art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, Palestra 2009, nr 1-2, s. 101). To ostatnie zagadnienie jest złożone, ale w ocenie tu. Sądu nie wyłącza odpowiedzialności za wykroczenie. Na użytek niniejszego postępowania Sąd Okręgowy dołączył do akt szereg swych postanowień dotyczących kwestii objętych zapytaniem prawnym, charakteryzujących problem i wskazujących na ewolucję poglądów tut. Sądu w tym przedmiocie. W szczególności od postanowienia z dnia 8 listopada 2005 roku sygn. akt II Waz 166/05/zaż. przyjęto, iż w sytuacji, gdy dochodzi do awizowania wezwania określonego w art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, osoba do której kierowano żądanie ponosi odpowiedzialność za wykroczenie z art. 65 § 2 kw. Tym samym odstąpiono od odmiennego poglądu wyrażonego m.in. w postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 28 grudnia 2004 roku sygn. akt II Waz 191/04 a opublikowanego w Krakowskich Zeszytach Sądowych z 2005 roku nr 2 poz. 52, który to pogląd był oceniony krytycznie w doktrynie (Ryszard A. Stefański, Komentarz do ustawy Prawo o ruchu drogowym, System Informacji Prawnej Lex, Komentarz do art. 78 teza 12). W 2009 roku, jak wynika z dołączonych postanowień II Waz: 95, 102, 108, 138, 139, 141/09/zaż. tut. Sąd uznawał, iż brak informacji, gdy doręczono stosowne żądanie także poprzez przesyłkę awizowaną rodzi odpowiedzialność za wykroczenie. Z kolei w 2010 roku tut.

Sąd w postanowieniu z dnia 20 kwietnia 2010 roku sygn. II Waz 55/10/zaż. stwierdził, dzieląc stanowisko Sądu Rejonowego o odmowie wszczęcia postępowania, że w przypadku doręczenia zastępczego w ogóle do obwinionego nie dotarła informacja o wezwaniu wystosowanym w trybie art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, a tym samym nie miał on świadomości ciężącego na nim obowiązku, gdy tymczasem owa świadomość jest warunkiem odpowiedzialności za wykroczenie formalne zaniechania o charakterze umyślnym określone w art. 65 § 2 kw czy w art. 97 kw. W ten sposób w przekonaniu Sądu Okręgowego dochodzi do dekompletacji znamion wykroczenia, co pociąga za sobą konieczność odmowy wszczęcia postępowania. Odwołał się też Sąd w powołanym postanowieniu do wspomnianej już zasady *nemo tenetur se ipso accusare*. W tym roku już wpłynęło kilka zażaleń Straży Miejskiej na odmowę wszczęcia postępowania w podobnych sprawach. Zdaniem Sądu rozpoznającego zażalenie oskarżyciela publicznego mamy do czynienia z zagadnieniem prawnym wymagającym zasadniczej wykładni ustawy. Szeroką argumentację prawną w tym zakresie przedstawił tutaj Sąd Okręgowy w powołanym postanowieniu II Waz 166/05/zaż. Przepisy o doręczeniach zawierają swoistą fikcję prawną skutecznego doręczenia (domniemanie procesowe), gdy następuje ono (doręczenie) w formie zastępczej przez tzw. awizo nie różnicując tej od doręczenia „do rąk własnych” rodzącą dla adresata określone konsekwencje, w tym także i niekorzystne np. stosowanie aresztu, gdy oskarżony się nie stawia a wezwania wysyłane na wskazany przez niego adres są zwracane z adnotacją „awizowano”. Gdyby przyjąć, iż ta forma doręczenia, a to zastępcze, nie rodzi obowiązku, o którym mowa w art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, doszłoby nie tylko, co akcentuje skarżący, do naruszenia zasady równości wobec prawa, ale zgoła nawet absurdalnych sytuacji, gdy pociągnięcie danej osoby do odpowiedzialności byłoby uzależnione od jej decyzji o przyjęciu lub odmowie przyjęcia pisma, bo i w tym

przypadku nie ma ona świadomości, że ciąży na niej jakikolwiek obowiązek. Zatem wydawać by się mogło, że nie spełnia obowiązku (skutkującego odpowiedzialnością za wykroczenie) określonego w art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym osoba, której doręczono wezwanie w formie zastępczej, w tym awizo. Wątpliwości natomiast rodzą się, czy wspomniany tryb doręczenia może odnosić się do konsekwencji nie tylko o procesowym charakterze, ale materialnoprawnym. Wspomniane oba wykroczenia zawierają normę odsyłającą w zakresie obowiązku (ten ostatni określony jest w art. 78 ust. 4 prawa o ruchu drogowym). To niespełnienie obowiązku należy do znamion wykroczeń. Tymczasem zamiar popełnienia wykroczenia (umyślność), to proces w psychice sprawcy wyrażający się w świadomej woli zrealizowania znamion przedmiotowych. Zatem umyślne popełnienie czynu zabronionego musi mieć swe podłoże intelektualne obejmujące wiedzę zaktualizowaną w świadomości sprawcy o okolicznościach stanu faktycznego. Nie może sprawca obejmować zamiarem czegoś, czego w ogóle nie wie tj. nie znajduje to (w tym przypadku obowiązek działania) odzwierciedlenia w jego świadomości. Dlatego też budzi wątpliwość możliwość przypisania obwinionemu popełnienia wykroczenia, gdy żądanie określone w art. 78 ust. 4 do niego w rzeczywistości nie dotarło, gdyż przesyłka była awizowana.

Wobec przedstawionych tu wątpliwości zwrócenie się z zapytaniem prawnym wydaje się być uzasadnione.

/tp/